

Predikan 1 Söndagen i fastan 2023

1 Mos.3:1-13, Heb.5:7-10, Mark.1:12-13

Vad är då en människa..

1 Moseboken är nog Bibelns mest spännande bok, därför att den berättar om oss själva. De första kapitlen som handlar om hur Gud skapar världen, växter och djur och människor, är myter. Det betyder att detta är inte naturvetenskapliga redogörelser utan just berättelser som säger något om Gud, världen och om oss människor. Mannen heter Adam, som betyder jord och kvinnan Eva, som betyder moder. De är inte fysiska personer som har existerat, utan de står för oss alla, kvinnor och män. Adam och Eva är du och jag. Det är så vi ska läsa 1 Mos idag.

När Gud har skapat dem placerar han dem i Edens lustgård. Där vandrar de omkring nakna, helt obekymrade och fria. Får det inte dig att tänka på barn på sommarlov, springande nakna på stranden? Det här är människans barndom.

Jo, för dessa första människor är ju barn inför Gud. Här finns ingen skam, ingen skuld och inget ansvar. Men det är inte gränslöst. Som varje god förälder sätter Gud också gränser. De får äta fritt av alla träd i lustgården, utom ett, Kunskapens träd. Det verkar farligt.

Det är nu Ormen gör entré. Han vet lika väl som vi att det man förbjuder ett barn att göra, det blir hundra gånger mer lockande.

Så varför förbjuder då Gud dem att äta av kunskapens träd?

Kunskap kan väl inte skada någon? Jo den här ens kan faktiskt skada, för den handlar om gott och ont. Plötsligt går det upp för ett barn att det finns både gott och ont, men inte utan att den där

frukten öppnat ögonen. Den ögonöppnaren är ett barn inte moget för. Och inte en vuxen heller, som inte kan hantera sin rädsla och misstänksamhet. Kunskapens träd är verkligen på gott och ont, som det stod i den gamla bibelöversättningen. Kunskap kan brukas och den kan missbrukas. Den kan bygga upp och den kan skada och förstöra. Allt beror på vad vi använder den till. Gud vet det och Ormen, den onda makten, vet det. Men eftersom Ormen är listig så närmar han sig kvinnan först. Han tror att hon är lättare att påverka. Myten har förstås sin tids fördomar, men hursomhelst så börjar han med att överdriva; Har Gud sagt att ni inte får äta någonting..? Nej, det har han förstås inte, men han hade varnat dem för kunskapens träd, om de åt av det skulle de dö.

Tvärtom, säger ormen, inte ska ni dö, utan ni kommer att bli som gudar med kunskap om gott och ont.

Och nu ser kvinnan på det härliga trädet som ett barn i en godisbutik. Inte kan det väl vara farligt, så hon tar, hon äter och hon ger åt sin man.

Och vad händer; dör de? Nej, men deras ögon öppnas men det verkar inte som om de plötsligt ser vad som är ont och gott, utan de ser sig själva, och de känner skam och skuld. De blir på ett enda ögonblick vuxna, alldeles för tidigt. Gud hade gärna velat skona människorna från att bli vuxna, för då hade de ju kunnat leva i lustgården som barn, fria och lyckliga. Det som beskrivs som en katastrof här, att se sin

nakenhet, blygas och känna skam, det är ju faktiskt vägen till att bli vuxen. Vuxen i den värld som vi alla lever i. Vi lever inte längre i ett paradiset, i barnets eviga sommarlov, utan vi måste alla bli vuxna, ta ansvar för både gott och ont. Frågan är om vi klarar av det. Om vi ser på världen med allt våld, alla krig och konflikter, rovdriften på naturtillgångarna, girighet och hat. Ormen gjorde verkligen något genialiskt när han lockade barnen Adam och Eva att äta av Kunskapens träd. Han visste ju att de inte skulle klara av att hantera sin kunskap rätt, utan att världen för alltid skulle lida av att vi inte kan det. Och Gud har inget annat att göra än att konstatera att nu har människan blivit vuxen, och nu får hon ta sitt ansvar.

Den här berättelsen brukar vi kalla syndafallet men jag tror egentligen vi skulle kalla den människans väg till att bli vuxen. Visst skulle det ha varit härligt om vi alla kunde vandra omkring nakna på en strand hela tiden, men var det verkligen Guds mening med världen? Jag tror att problemet med kunskapens träd inte är att det ska vara förbjudet för oss, att vi inte behöver veta något om gott och ont, utan problemet är att människan äter av det utan att vara mogna att ta ansvar för konsekvenserna. Det var det som syndafallet, Adam och Eva är fortfarande barn och de kan inte hantera kunskapen. Men så småningom kan de det, men det var för tidigt. Precis så är det ju för oss. Vi växer upp, lär oss vad som är ont och gott, vi går i skola och får kunskaper, men det räcker inte. Vi måste också mogna som människor för att kunna ta ansvar, göra det goda och undvika det onda.

Om vi hade kunnat det skulle ju världen inte se ut som den gör. Det vet Gud och det visste Ormen. Det är därför han så ofta lyckas med sitt projekt, att förstöra och bryta ner Guds skapelse.

Vad gör nu Gud? Det är här fastans budskap kommer in. Han väljer inte att döda människorna, utan han väljer en annan väg. Han kommer visserligen längre fram att låta alla människor utom Noa och hans familj gå under i en stor översvämning, och på så sätt börja om på nytt, men det går så där. Människorna verkar inte bli mycket bättre efter syndafloden heller. Han väljer sedan ut ett folk, judarna, och hoppas på dem, men vi vet att det går rätt illa det också, de sviker honom ständigt och blir inte det föredöme för andra folk som han hade tänkt sig.

Då väljer han en annan väg. Han sänder sin egen son till världen, inte för att han tror att det kommer att förändra allting och världen bli ett paradiset igen, utan för att öppna en annan väg till en kommande värld, ett kommande paradiset, ett evigt Edens lustgård. Han låter sonen födas som människa med två uppdrag; dels att lära oss att leva som goda människor och dels, och det är det viktigaste; att ta all vår skuld och skam på sig, som Hebreerbrevet uttrycker det; *han lärde sig lyda genom att lida, och när han hade fullkomnats blev han för alla som lyder honom den som bringar evig frälsning.*

Jesus är alltså vägen tillbaka till Edens lustgård. Vi kan aldrig bli fullkomliga, aldrig syndfria, men han var det och han tog alla våra synder och misslyckanden på sig upp på korset, där han led och dog för vår skull. För att vi skulle få förlåtelse och kunna leva som Guds barn, trots allt gallet vi tänker, säger och gör. Och idag möter vi honom när han förbereder sig för detta svåra uppdrag, 40 dagar av provningar och

frestelser i öknen, där han ansätts av Djävulen, precis som Adam och Eva blir han frestad att göra sig till Gud och ta makten över hela världen, men bara på det villkoret att han faller ner och tillber Djävulen. Han lockas att imponera med stora mirakler och att göra stenar till bröd, berättar Matteus. Han vägrar. Han lyder Gud och håller fast vid att han är Guds Son.

Det borde vi också göra, men eftersom vi inte klarar det, får vi tro på Jesus, komma till honom, följa honom och lita på att han ska göra det inte kan; och så ska han öppna vägen hem igen till Gud, till Edens lustgård där vi alla ska leva, när Gud en gång genom honom och hans död och uppståndelse, har segrat över allt ont.